

پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس هیجان‌خواهی و دانش جنسی

فاطمه ترابی^۱، علیرضا بخشایش^{۲*}، حسن زارعی^۳

۱. کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.
۲. دانشیار و عضو هیات علمی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه یزد، یزد، ایران. (نویسنده مسئول)
۳. دانشیار و عضو هیات علمی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

چکیده

مقدمه: رضایت زناشویی با استحکام بخشیدن به ارکان خانواده باعث ارتقاء سلامت جامعه می‌شود. بنابراین شناخت عوامل موثر بر رضایت زناشویی حائز اهمیت است. از این رو، هدف از پژوهش حاضر پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس هیجان‌خواهی و دانش جنسی در متأهلین شهرستان اردکان بود.

روش: این پژوهش به لحاظ هدف، بنیادی و به لحاظ شیوه جمع‌آوری داده‌ها، توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی متأهلین شهرستان اردکان بود که با استفاده از جدول کرجسی و مورگان و به روش نمونه‌گیری در دسترس تعداد ۳۸۱ نفر از آن‌ها (۲۰۵ زن و ۱۷۶ مرد) به عنوان گروه نمونه انتخاب شدند. جهت گردآوری اطلاعات مورد نیاز، از پرسشنامه رضایت زوجی اینریچ (۱۹۸۹)، مقیاس هیجان‌خواهی زاگرم (۱۹۷۸)، و پرسشنامه دانش جنسی آن هوپر (۱۹۹۲) استفاده شد. داده‌ها با استفاده از روش همبستگی و رگرسیون چندگانه مورد بررسی قرار گرفتند.

نتایج: یافته‌های حاصل از بررسی رگرسیون نشان داد که هیجان‌خواهی و دانش جنسی نقش معناداری در پیش‌بینی رضایت زناشویی دارند ($F=535/85$) که از میان این دو متغیر، دانش جنسی با مقدار $t=17/3$ در سطح $p<0/001$ بیشترین نقش را در پیش‌بینی رضایت زناشویی ایفا می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری: از نتایج پژوهش این بود که حدود ۷۰ درصد از تغییرات رضایت زناشویی توسط هیجان‌خواهی و دانش جنسی تبیین می‌شود. با توجه به نتایج، می‌توان راهکارهای موثری را در جهت آگاه‌سازی افراد متأهل نسبت به نقش هیجان‌خواهی و دانش جنسی در رضایت زناشویی به کار بست تا از این طریق رضایت زناشویی را در افراد متأهل ارتقاء داد.

کلیدواژه‌ها: رضایت زناشویی، هیجان‌خواهی، دانش جنسی، متأهلین

*Email: abakhshayesh@yazd.ac.ir

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد نویسنده اول است.

نشریه علمی

روانشناسی بالینی و شخصیت

دوره ۱۸، شماره ۱، پیاپی ۳۴
بهار و تابستان ۱۳۹۹
صص: ۶۷-۷۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۹/۱۳

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۴/۰۱

مقاله پژوهشی

Journal of

Clinical Psychology & Personality

Vol. 18, No. 1, Serial 34

Spring & Summer
2020
pp.: 67-77

مقدمه

از مهم‌ترین سنن و عاداتی که در تمام فرهنگ‌ها و جوامع بشری رواج دارد، ازدواج است که در انسان نظیر سایر ارتباطات و فعالیت‌های اجتماعی وی بر اساس شناخت و عاداتی خاص انجام می‌گیرد [۱]. آنچه در ازدواج مهم است، رضایت زناشویی^۱ است. رضایت زناشویی به عنوان میزان ادراک زوج از اینکه شریک زندگی‌شان تمایلات و نیازهای آن‌ها را برآورده می‌سازد، تعریف می‌شود [۲]. رضایت زناشویی، یک تجربه‌ی شخصی است که تنها توسط خود فرد و در نتیجه‌ی میزان لذتی که از رابطه‌ی زناشویی احساس می‌کند، قابل ارزیابی است [۳]. در دهه‌ی گذشته پژوهشگران زیادی به بررسی علل کارساز در پایداری و رضایت زناشویی پرداخته‌اند که از برآیند این پژوهش‌ها می‌توان چنین برداشت کرد که رضایت از زندگی زناشویی تحت تأثیر عوامل آسیب‌زای منفی مانند وابستگی به مصرف مواد همسر، مشکلات مالی و اقتصادی، ناهمسانی‌های فرهنگی و دینی، نداشتن مهارت‌های ارتباطی لازم و علل تنش‌زای مثبت مانند گذر به والد شدن، شمار فرزندان، کامیابی شغلی و اشتغال زنان قرار می‌گیرد [۴]. لذا با توجه به اینکه در سال‌های اخیر در بیشتر کشورهای جهان از جمله ایران، ساختار خانواده تغییر کرده است و آمار طلاق و خشونت‌های خانوادگی هر ساله رو به افزایش است و این افزایش تا حدی است که برخی از کشورها را با بحران مواجه کرده است [۵]. بنابراین در صورت توجه به عوامل مؤثر بر رضایت زناشویی و انجام پژوهش‌های نوین در این زمینه، می‌توان انتظار داشت که با افزایش رضامندی زناشویی، بسیاری از مشکلات روانی، عاطفی و اجتماعی خانواده و در کل، جامعه کاهش یابد [۶].

از جمله رویکردهایی که بمنظور ارتقاء روابط زناشویی مطرح است، رویکرد غنی‌سازی ارتباط^۲ است. به طور خلاصه در این رویکرد مهارت‌هایی آموزش داده می‌شوند که به ارضای نیازهای اساسی خانواده مانند عشق، تعلق، وفاداری، امنیت و لذت کمک می‌کند [۷]. همچنین مطابق با تئوری انتخاب جهت بهبود روابط زناشویی، باید تا جایی که برای همسران امکان دارد، نیازهای یکدیگر را تأمین کنند [۸]. علاوه بر این کلمن^۳، به عنوان یکی از صاحب‌نظران نظریه‌ی سرمایه اجتماعی^۴، بر نقش خانواده به عنوان یک از مهم‌ترین

منابع تولید سرمایه اجتماعی در پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی تأکید می‌کند [۹]. همچنین با توجه به نظریه همسان‌همسری^۵ ازدواج دو فرد همسان از نظر صفات و ویژگی‌های شخصی و تجارب و دست‌آوردها باعث می‌شود، آن‌ها اندیشه‌ها و احساسات و جهان‌بینی همدیگر را آسان‌تر دریابند [۱۰]. از جمله عواملی که همسانی زوجین در آن حائز اهمیت است، هیجان‌خواهی^۶ است. هیجان‌خواهی سازه‌ای است که ابتدا آیزنک^۷ به عنوان یکی از ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایان مطرح کرد و بعدها راتر^۸، انواع هیجان‌خواهی خوب و بد را مطرح کرد [۱۱]. هیجان‌خواهی به عنوان یک نیاز با منشاء عصبی-زیستی، به داشتن احساسات و تجربه‌های متنوع، جدید، پیچیده و خطرناک تعریف می‌شود که به عنوان یک سازه‌ی شخصیتی پویا، در طول عمر آدمی می‌تواند شکل‌ها و شدت‌های متفاوتی به خود بگیرد و افراد بر حسب نوع جنسیت و تجربه‌های خود، به شکل‌های متعدد آن را بروز می‌دهند [۱۲]. افراد زیاد هیجان‌خواه دائماً در جستجوی محرک‌های تازه در زندگی خود هستند و حاضرند آن را به بهای سنگین در معرض خطر قرار دادن حیثیت و اعتبار اجتماعی و حتی سلامت جسمانی و حیات خود به دست آورند [۱۱]. از آنجایی که سطح هیجان‌خواهی در افراد بسیار متفاوت است، بنظر می‌رسد که نظام شناختی و عاطفی هر فرد قاعدتاً بر مبنای این خصیصه سازماندهی می‌شود. لذا لازم است که همبستگی بالایی بین میزان هیجان‌خواهی زنان و مردانی که با هم ازدواج می‌کنند، وجود داشته باشد تا هر دو بتوانند با چشم اندازی مشابه در یک مسیر حرکت کنند. در واقع هیجان‌خواهی به عنوان یک خصیصه شخصیتی، آثار مشهود و نتایج غیر قابل انکاری بر روابط عاطفی میان زوجین دارد [۱۳].

احتمالاً فقدان همخوانی در هیجان‌خواهی زوجین باعث ایجاد بی‌علاقگی و بازداری در روابط زناشویی آن‌ها می‌شود [۱۴]. که این احتمال طی پژوهش‌های متعددی مورد بررسی قرار گرفته است. از جمله مطهری، بهزادپور و سهرابی [۱۵] در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که تاب‌آوری و هیجان‌خواهی با تعارض زناشویی ارتباط دارند.

نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که هیجان‌خواهی و تاب‌آوری، تعارض زناشویی در زوجین را تبیین می‌کند.

¹ Marital Satisfaction

² Approach on compatability of married

³ Coleman

⁴ Social Capital Theory

⁵ Theory of Equal partnership

⁶ Sensation seeking

⁷ Eysenck

⁸ Rotter

به نحو مطلوب و مناسبی فراهم نیست [۲۴]. نزدیک به نیمی از زنان و حدود یک چهارم مردان اطلاعاتی در مورد نقش مؤثر معاشقه در روابط جنسی صحیح ندارند که این امر می‌تواند منجر به کاهش لذت بخشی روابط جنسی در افراد بشود و همچنین منجر به تجربه نمودن یک احساس ناخوشایند ناشی از روابط جنسی با همسر گردد [۲۵]. محققان بر این باوراند که دانش و نگرش جنسی با جنبه‌های مختلف رفتار، عملکرد و رضایت جنسی در ارتباطاند [۲۶] و بسیاری از فعالیت‌های جنسی نامناسب زوج‌ها از فقدان دانش جنسی، مهارت‌های جنسی و یا مهارت‌های ارتباطی حاصل می‌شود [۲۷]. دانش جنسی با فراهم ساختن زمینه جهت شناخت محدودیت‌ها و کالبدشناختی رفتار جنسی برای افراد امکان محقق شدن روابط جنسی لذت‌بخشی را فراهم می‌آورد [۲۸]. در صورتی که زوجین نسبت به تفاوت‌های خود در تقاضاهای جنسی و تمایلات متفاوت‌شان در آمیزش جنسی آگاهی داشته باشند، می‌توانند قبل از اینکه روابطشان دچار معضلی بشود، به درمان آن بپردازند [۲۹].

تحقیقات بسیاری کمبود دانش جنسی را یکی از دلایل اصلی افزایش رفتارهای پر خطر، ابتلا به بیماری‌های مقاربتی، بارداری‌های ناخواسته، سقط جنین و ناراضی‌های زناشویی می‌دانند [۳۰]. رابطه‌ی دانش جنسی و رضایت زناشویی نیز در پژوهش‌های متعددی مورد بررسی قرار گرفته است. از جمله در پژوهشی که توسط سلطانی و همکاران [۲۶] انجام شد، نشان داد که بین دانش جنسی و رضایت از رابطه، رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد. نتایج پژوهش پارک، کانگ، و پارک^۷ [۳۱] نیز حاکی از آن بود که بین دانش جنسی و رضایت از زندگی، رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین یافته‌های پژوهش شیخ‌الاسلامی، آذرنبور و محمدی [۳۲] آشکار کرد که ۴۵ درصد از کل واریانس کیفیت زندگی زنان به وسیله دانش و نگرش جنسی و صفات شخصیت پیش‌بینی می‌شود. پژوهشی ضیغمیان و همکاران [۳۳] نیز نشان داد که آگاهی جنسی بیشترین رابطه را با رضایت زناشویی دارد. نتایج پژوهش فتاحی و همکاران [۳۴] نیز نشان داد که می‌توان به کمک دانش و نگرش جنسی و سبک‌های دلبستگی، رضایت زناشویی را پیش‌بینی کرد. پژوهش‌های محمدی، عضوخبان و گودرزی [۳۵] نشان داد که آموزش جنسی، تأثیر معناداری بر افزایش رضایت زناشویی

بایرانی، حشمتی و کرمی [۱۶] نیز دریافتند که همبستگی مثبت و معناداری بین هیجان‌خواهی و رضایت زناشویی وجود دارد. علاوه‌براین، استگمن^۱ [۱۷] نیز در پژوهشی نشان داد که افرادی که سطوح بالاتر هیجان‌خواهی را گزارش کردند، رضایت از زندگی کمتری را تجربه می‌کنند. نتایج پژوهش دونالدسون^۲ [۱۸] نیز نشان داد که شباهت زوجین در هیجان‌خواهی با رضایت جنسی و رضایت زناشویی آن‌ها رابطه‌ی معناداری دارد.

مؤلفه‌ی دیگری که در زمینه رضایت زناشویی می‌توان به آن پرداخت، آگاهی و دانش جنسی^۳ فرد است. دانش جنسی عبارت است از مجموعه معلومات، دانش و آگاهی فرد در مورد جنسیت و مسائل جنسی از جمله جنبه‌های فیزیولوژی، تولید مثل، عملکرد و رفتار جنسی فردی و بین فردی [۱۹]. دانش جنسی می‌تواند بر همه‌ی ارتباطات و تعاملات زندگی زوجین تأثیرگذار باشد. اگر زوجین در زندگی خود شناخت بیشتری نسبت به این بعد مهم رابطه داشته باشند، قادر خواهند بود که شیوه‌های ارتباطی خود را بهبود بخشند و در هنگام حل تعارضات زناشویی یک راه حل سازنده را در پیش بگیرند [۲۰]. اما بنابر نظر اریک فروم^۴، متداول‌ترین مشکلات جنسی، یعنی سرد مزاجی زن و ناتوانی روانی-جنسی مرد، نشان می‌دهد که علت واقعی این مشکلات، ناآگاهی از روش‌های درست جنسی نیست، بلکه علت واقعی، معنایی است که عشق را غیر ممکن می‌سازد [۲۱]. از طرفی، بر اساس دیدگاه پرلز^۵، مشکلات جنسی فرد زمانی رخ می‌دهد که به عنوان یک وضعیت ناتمام در فرد باقی بماند و تمامیت او و کل وجود انسانی را به مخاطره اندازد. به اعتقاد پرلز، افراد زیادی از پدر و مادر و فرهنگ خویش آموخته‌اند که باید انگیزه‌های خود را فرو نشانند و در نتیجه از بیان انگیزه‌ها بیم دارند با این حال، جوشش‌های سرکوب شده به سادگی ناپدید نمی‌شوند و از راه‌های دیگری خود را نمایان می‌سازند [۲۲]. مطابق با دیدگاه یاپ^۶ و همکاران [۲۳] آگاهی جنسی صحیح می‌تواند یک اثر سازنده بر رشد فرد و توسعه کار و تحصیلات او داشته باشد، درحالی که آگاهی جنسی اشتباه ممکن است اثرات منفی در زمینه کار و تحصیل و رشد و توسعه فرد بگذارد و حتی می‌تواند تبدیل به یکی از علل اصلی جرم و جنایت جنسی گردد. با این وجود، در ایران زمینه‌های لازم جهت آموزش روابط جنسی صحیح قبل و حتی بعد از ازدواج،

¹ Stegman

² Donaldson

³ Sexual knowledge

⁴ Fromm

⁵ Perls

⁶ Yap

⁷ Park, Kang & Park

متأهلین ساکن شهرستان اردکان، با سطح سواد زیر دیپلم تا فوق لیسانس و بالاتر و شغل‌های متعدد بود، که با استفاده از جدول کرجسی و مورگان و به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند که بدین منظور شهرستان اردکان به سه بخش شرقی (عقدا)، غربی (خرانق)، و مرکزی (احمدآباد و اردکان) تقسیم شد و سپس بخش مرکزی شهرستان اردکان به عنوان منطقه‌ی مورد نظر، به طور تصادفی انتخاب گردید و به برخی از مراکز حضور افراد متأهل، رجوع شد و با توضیح اهداف طرح از افراد متأهل درخواست شد تا در این پژوهش شرکت کنند. لذا نمونه‌گیری در مکان‌هایی مانند مراکز خرید، باشگاه‌ها، آرایشگاه‌ها و مراکزی که به ارائه مشاوره گروهی به افراد متأهل می‌پردازند و علاوه بر این با مراجعه به درب منازل شخصی افراد، در نواحی مختلفی از منطقه‌ی انتخابی انجام شد که ریزش افراد نمونه باعث شد تا در جهت حفظ صحت کار و کاهش خطای نمونه‌گیری، در نهایت ۲۰۵ زن و ۱۷۶ مرد، گروه نمونه را تشکیل دهند. ملاک‌های ورود شرکت‌کنندگان، داشتن یکسال سابقه‌ی زناشویی و حداکثر سن ۶۰ سال بود.

ابزارهای پژوهش

در پژوهش حاضر از سه پرسشنامه استفاده کردید:

۱) پرسشنامه زوجی اینریچ^۲ (۱۹۸۹): بمنظور بررسی میزان رضایت زناشویی، از مقیاس زوجی اینریچ استفاده شد. فورز و السون^۳ از این پرسشنامه برای بررسی رضایت زناشویی استفاده کرده‌اند. این مقیاس شامل ۴ خرده مقیاس ۳۵ ماده‌ای می‌باشد. مقیاس زوجی اینریچ یک اندازه‌گیری کلی از روابط زناشویی شامل تحریف آرمانی، رضایت زناشویی، مسائل شخصیتی، ارتباطات، حل تعارض، مدیریت مالی، فعالیتهای اوقات فراغت، رابطه جنسی، فرزندان و فرزندپروری، خانواده و دوستان، نقش مساواتطلبی مربوط به زن و مرد، جهت‌گیری مذهبی، همبستگی زوج‌ها و تغییرات زناشویی را شامل می‌شود [۳۸].

پاسخدهی به این پرسشنامه به صورت پنج گزینه‌ای (لیکرت) می‌باشد و نمره‌ای از ۱ تا ۵ به هر سؤال تعلق می‌گیرد [۳۹]. پرسشنامه زوجی اینریچ توسط دیوید السون و امی السون در سال ۲۰۰۰ روی ۲۵۵۰۱ زوج متأهل اجرا شد. ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه برای خرده مقیاس‌های رضایت زناشویی، ارتباطات، حل تعارضات، و تحریف آرمانی به ترتیب از برابر با: ۰/۸۶، ۰/۸۰، ۰/۸۴، ۰/۸۳، بوده و اعتبار

زوجین دارد. سانگ و لین^۱ [۳۶] نیز طی پژوهشی دریافتند که آموزش بهداشت جنسی و درمان جنسی می‌تواند به دانشجویان پرستاری در افزایش دانش جنسی آن‌ها و کشف احساسات و تمایلات جنسی خود، نقش مهمی ایفا کند. نتایج پژوهش خانجانی‌وشکی و همکاران [۳۷] حاکی از تأثیر معنادار آموزش دانش جنسی بر بهبود کیفیت و افزایش رضایت جنسی و رضایت زناشویی است.

با در نظر گرفتن آنچه گفته شد، پژوهشگر احتمال می‌دهد که هیجان‌خواهی بالا منجر به جستجوگری بیشتر در زمینه مسائل جنسی نیز می‌گردد و همین امر باعث افزایش سطح دانش جنسی افراد هیجان‌خواه و در نتیجه افزایش رضایت زناشویی آن‌ها گردد. همچنین با توجه به اینکه پژوهشی که در متغیرهای پیش‌بین و ملاک کاملاً مشابه پژوهش حاضر باشد، یافت نشد و در پژوهش‌های پیشین نقش یا ارتباط هر یک از متغیرهای انتخابی (هیجان‌خواهی و دانش جنسی) با رضایت زناشویی بطور جداگانه مورد بررسی قرار گرفته‌اند و به سهم هر دو متغیر در پیش‌بینی رضایت زناشویی پرداخته نشده است، از این‌رو، محقق، پژوهش در این حیطه را مورد نظر قرار داد. علاوه‌براین، انجام تحقیقات متعدد در این زمینه و مقایسه‌ی نتایج حاصل از پژوهش در مناطق جغرافیایی مختلف می‌تواند در دستیابی به علل متعدد نارضایتی زناشویی و راهکارهایی جهت ارتقاء سطح رضایت زناشویی مفید باشد. لذا پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش مؤلفه‌های هیجان‌خواهی و دانش جنسی در رضایت زناشویی انجام می‌شود که بر این اساس فرضیه‌ی پژوهش بدین صورت می‌باشد: هیجان‌خواهی و دانش جنسی می‌توانند رضایت زناشویی را در متأهلین شهرستان اردکان پیش‌بینی کنند.

روش

نوع پژوهش

پژوهش حاضر کمی و از نظر هدف، بنیادی است. طرح پژوهش حاضر، توصیفی از نوع همبستگی است.

آزمودنی

الف) جامعه آماری:

جامعه‌ی آماری این پژوهش شامل تمامی متأهلین شهرستان اردکان بود که با توجه به آخرین آمار سرشماری نفوس و مسکن شهرستان اردکان (در سال ۱۳۹۰) شامل ۴۱۳۷۳ نفر بودند.

ب) نمونه پژوهش: نمونه‌ی مورد نظر شامل ۳۸۱ نفر از

1. Sung & Lin

2. Enrich Couple Scales

3. Fowers & Olson

پرسشنامه و ۲. تحلیل بر اساس میزان نمره بدست آمده. تحلیل بر اساس میزان نمره کسب شده به این صورت است که سؤالات این پرسشنامه به صورت درست و غلط پاسخ داده می‌شود و به سؤال درست یک امتیاز و به سؤال غلط نمره‌ای تعلق نمی‌گیرد. از این رو حداکثر نمره آزمون ۱۵ و حداقل نمره آن صفر است. این آزمون در پژوهش عشقی، بهرامی و فاتحی‌زاده [۴۴] استفاده شد که برای تعیین همسانی درونی آن از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۲ استفاده شد و روایی محتوای آن توسط پنج متخصص مشاور و پزشک متخصص زنان و زایمان تأیید شد. همچنین در پژوهش حاضر نیز برای تعیین همسانی درونی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید که این ضریب برابر ۰/۷۲ بدست آمده است.

شیوه انجام پژوهش

به منظور اجرای این پژوهش، پس از مشخص کردن تعداد افراد گروه نمونه با استفاده از جدول کرجسی و مورگان و انتخاب تصادفی بخش مرکزی اردکان، تعداد ۴۰۰ نسخه از پرسشنامه‌های مربوط به پژوهش در بین تمامی افراد متأهل با حداقل یک سال سابقه زندگی زناشویی و حداکثر ۶۰ سال سن، پخش شد که به علت ناقص تحویل دادن و یا باز نگرداندن تعدادی از پرسشنامه‌ها از سوی افراد، تعداد پرسشنامه‌ها کمتر از ۳۸۱ مورد بود. بنابراین، مجدداً تعدادی پرسشنامه تهیه و پخش شد که در نهایت برای تکمیل تعداد افراد گروه نمونه مورد نظر (۳۸۱ نفر)، ۴۲۰ پرسشنامه توزیع شد و ۳۸۱ پرسشنامه‌ی معتبر و تکمیل شده، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. بنابراین، روش گردآوری داده‌ها میدانی و ابزار گردآوری اطلاعات، استفاده از پرسشنامه‌های هنجار شده است. از این رو می‌توان روش اجرای این پژوهش را یک روش پیمایشی محسوب کرد. در نهایت داده‌ها بعد از گردآوری، با استفاده از روش‌های آماری مناسب مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و در انتها نیز به تبیین نتایج پرداخته شد.

شیوه تحلیل داده‌ها

داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری اس. پی. اس. اس.^۳ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. در بخش توصیفی از فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار استفاده شد و در بخش استنباطی از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه به روش گام به گام استفاده گردید.

بازآزمایی پرسشنامه برای هر خرده‌مقیاس به ترتیب ۰/۸۱، ۰/۹۰، ۰/۹۲، بوده است. ضریب آلفای پرسشنامه در پژوهش آسوده [۳۹] با تعداد ۳۶۵ زوج به ترتیب ۰/۶۸ (با حذف سوال ۲۴ آلفا ۰/۷۸ می‌شود)، ۰/۷۸، ۰/۶۲ و ۰/۷۷، به دست آمد. در پژوهش حاضر نیز اعتبار پرسشنامه‌ی فوق از طریق ضریب آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفت که ضریب آلفای پرسشنامه برای خرده‌مقیاس‌های رضایت زناشویی، ارتباطات، حل تعارضات و تحریف آرمانی به ترتیب برابر است با ۰/۵۸، ۰/۶۸، ۰/۷۸، ۰/۶۹ و ضریب آلفای کرونباخ کل مقیاس ۰/۶۵ به دست آمد که با حذف سؤالات ۱۰، ۱۳، و ۱۹ ضریب آلفای ۰/۷۰ به دست آمد.

۲) پرسشنامه هیجان‌خواهی زاگرم^۱ (۱۹۷۸):

ماروین زاگرم پرسشنامه ۴۰ ماده‌ای به نام مقیاس هیجان‌خواهی زاگرم را در سال ۱۹۷۸ طراحی کرده است [۴۰]. هر ماده از این پرسشنامه از دو جزء تشکیل شده است. که شرکت کننده حتماً به یکی از دو جزء پاسخ داده است. اگر پاسخ وی هماهنگ با کلید نمره‌گذاری باشد، به ازای آن یک نمره دریافت می‌کند. نمره‌ی شرکت کننده که می‌تواند از صفر تا چهل نوسان داشته باشد، میزان هیجان‌خواهی فرد را مشخص می‌کند. سپس نمره فرد را می‌توان بر اساس میانگین و انحراف استاندارد مقیاس تبیین کرد. واریانس کل سؤالات این پرسشنامه برابر با ۸/۵۷۷۲، واریانس کل آزمون ۳۸/۹۳، میانگین آزمون، ۲۱/۰۲، انحراف استاندارد مقیاس ۶/۲۴، اعتبار کل آزمون ۰/۷۸۱، و خطای استاندارد کل آزمون برابر ۲/۹۲ است [۴۱]. به منظور برآورد اعتبار این پرسشنامه، محوی شیرازی [۴۱] از فرمول آلفای کرونباخ استفاده کرد که تمام ماده‌ها از نظر قدرت تشخیص، معنادار بودند. اعتبار درونی پرسشنامه در کل آزمون در جمعیت زنان و مردان را کرولا در سال ۱۹۷۸، به شرح زیر گزارش کرده است: اعتبار درونی کلی آزمون برای مردان ۰/۸۳، و برای زنان ۰/۸۶ بود [۴۲]. در پژوهش حاضر نیز جهت بررسی پایایی کل مقیاس از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که ضریب آلفای ۰/۶۵ به دست آمد که با حذف سؤالات ۱۹-۴-۳۵ ضریب آلفای پرسشنامه به ۰/۷۲ رسید.

۳) پرسشنامه دانش جنسی آن‌هوپر^۲ (۱۹۹۲):

پرسشنامه دانش جنسی آن‌هوپر [۴۳] به صورت تک مؤلفه‌ای با اعتبار ۰/۷۲ و دارای ۱۵ سوال پیرامون مسائل جنسی زنان و مردان است، از این رو برای هر دو جنس کارایی دارد. به دو طریق می‌توان پرسشنامه را تحلیل کرد: ۱. براساس مؤلفه‌های

^۱ Zuckerman Sensation Seeking Scale

^۲ Ann Hooper Sexual knowledge scale

^۳ Spss

نتایج

در این بخش، شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش و نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش ارائه شده است. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش، از جمله میانگین، انحراف استاندارد، حداقل و حداکثر نمرات در جدول شماره ۱ به تفکیک جنسیت نشان داده شده است.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش با تفکیک جنسیت

جنسیت	متغیرها	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
	دانش جنسی	۹/۴۴	۲/۵۵	۶	۱۴
زن	هیجان‌خواهی	۱۸/۸۵	۴/۹۵	۶	۲۶
	رضایت زناشویی	۱۱۵/۹۱	۱۹/۲۶	۷۴	۱۶۱
	دانش جنسی	۹/۸۷	۲/۳۷	۶	۱۴
مرد	هیجان‌خواهی	۱۶/۹۶	۴/۶۶	۶	۲۶
	رضایت زناشویی	۱۲۰/۰۳	۱۶/۶۳	۷۴	۱۶۰

جدول ۲. همبستگی بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک در کل نمونه

متغیرها	دانش جنسی	هیجان‌خواهی	رضایت زناشویی
دانش جنسی	۱		
هیجان‌خواهی	*۰/۶۲	۱	
رضایت زناشویی	***۰/۸۲	***۰/۷۳	۱

*دارای همبستگی بالاتر از ۰/۳، **دارای همبستگی بالاتر از ۰/۳، ***دارای همبستگی بالاتر از ۰/۳

به منظور بررسی فرضیه‌ی پژوهش نتایج رگرسیون گام‌به‌گام در جداول ۴ و ۵ ارائه گردیده است. بعد از انجام تحلیل رگرسیون مشخص شد که رضایت زناشویی در گام دوم و توسط دو متغیر دانش جنسی و هیجان‌خواهی پیش‌بینی می‌شود.

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که بین متغیرهای پیش‌بین با متغیر ملاک همبستگی قوی، مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین بین دو متغیر پیش‌بین نیز رابطه همبستگی کمتر از ۰/۷ وجود دارد، بنابراین همه متغیرها در تحلیل رگرسیون وارد می‌شوند.

جدول ۳. نتایج تحلیل واریانس متغیرهای پیش‌بین رضایت زناشویی

مدل رگرسیون	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	تغییرات F	سطح معناداری
۱	رگرسیون	۷۸۶۴۴/۹۴	۱	۷۸۶۴۴/۹۴	۷۲۴/۵	۰/۰۰۱
	خطا	۳۸۴۲۶/۷۵	۳۸۰	۱۰۸/۵۵		
	کل	۱۱۷۰۷۱/۶۹	۳۸۱			
۲	رگرسیون	۸۸۰۶۴/۸۳	۲	۴۴۰۳۲/۴۱	۵۳۵/۸۵	۰/۰۰۱
	خطا	۲۹۰۰۶/۸۵	۳۷۹	۸۲/۱۷		
	کل	۱۱۷۰۷۱/۶۹	۳۸۱			

رد نمی‌شود و می‌توان از رگرسیون استفاده کرد. برای بررسی مفروضه چندهم خطی بودن دادها از نقاط برش استفاده می‌شود (مقدار آماره‌ی تحمل نباید کمتر از ۰/۱ و مقدار VIF نباید بیشتر از ۱۰ باشد). در این جا مقدار آماره‌ی تحمل برای هر متغیر پیش‌بین از ۰/۱ بیشتر می‌باشد. همچنین مقدار VIF برای هر متغیر بیشتر از ۱۰ نیست. بنابراین از مفروضه چند همخطی تخطی نشده است. با توجه نتایج جدول ۵ مقدار ضریب همبستگی چندگانه بین متغیرهای پیش‌بین وارد شده

همان‌طور که در جدول ۳ ملاحظه می‌شود، در گام دوم، F به دست آمده (۵۳۵/۸۵) در سطح $P < 0/001$ معنادار است و این مطلب گویای آن است که رگرسیون معنادار است و می‌توان رضایت زناشویی را از متغیرهای دانش جنسی و هیجان‌خواهی پیش‌بینی کرد.

همان‌طور که جدول ۴ نشان می‌دهد، مقدار آماره‌ی دوربین و اتسون برابر با ۱/۸۴ است و چون در فاصله ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، فرض عدم وجود همبستگی بین باقیمانده‌ها

۷۰ درصد از تغییرات متغیر ملاک توسط متغیرهای معنادار شده در مدل تبیین می‌شود.

به مدل و متغیر ملاک برابر با ۰/۸۶ است و مقدار ضریب تعیین برابر با ۰/۷۰ است. این مقدار بیانگر آن است که حدود

جدول ۴. خلاصه مدل رگرسیون پیش‌بینی متغیر ملاک بر اساس متغیرهای پیش‌بین

مدل رگرسیون	ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد	سطح معناداری	دوربین واتسون	آماره تحمل دانش جنسی	آماره تحمل هیجان‌خواهی	آماره تحمل VIF دانش جنسی	آماره تحمل VIF هیجان‌خواهی
۲	۰/۸۶	۰/۷۰	۰/۷۰	۹/۰۶	۰/۰۰۱	۱/۸۴	۰/۶	۰/۶	۱/۶۵	۱/۶۵

جدول ۵. نتایج ضرایب بتا مربوط به متغیرهای پیش‌بین رضایت زناشویی

مدل رگرسیون	متغیرهای پیش‌بین	ضرایب استاندارد نشده		T	سطح معناداری
		خطای استاندارد	Beta		
۱	مقدار ثابت	۵۹/۹۱	۲/۲۲	۲۶/۹۵	۰/۰۰۱
	دانش جنسی	۶/۰۱	۰/۲۲	۲۶/۹۱	۰/۰۰۱
۲	مقدار ثابت	۵۲/۱۹	۲/۰۶	۲۵/۲۹	۰/۰۰۱
	دانش جنسی	۴/۳۲	۰/۲۵	۱۷/۳	۰/۰۰۱
	هیجان‌خواهی	۱/۳۶	۰/۱۳	۱۰/۷	۰/۰۰۱

خانجانی‌وشکی و همکاران [۳۷]؛ استگمن [۱۷]؛ بایرامی، حشمتی و کرمی [۱۶]؛ و پژوهش دونالدسون [۱۸] همسو است.

در تبیین نتایج می‌توان گفت رضایت زناشویی یک متغیر چند بعدی است که تنها به یک حوزه‌ی خاص اختصاص ندارد، بلکه می‌توان تأثیر آن را در حیطه‌های مختلف، ردیابی نمود [۴۵]. می‌توان گفت عوامل مؤثر در رضایت زناشویی به دو دسته تقسیم می‌شوند. دسته اول فرآیندهای میان‌فردی است که بین زوجین اتفاق می‌افتد. دسته دوم شامل محیطی است که زوجین در آن زندگی می‌کنند [۴۶]. از جمله فرایندهای میان‌فردی که در ارتباطات و مناسبت‌های زوجین جریان دارد، می‌توان به هیجان‌خواهی و رضایت جنسی اشاره کرد [۴۷]. هیجان‌خواهی با جنبه‌های مختلف زندگی انسان مانند روابط زناشویی و اجتماعی، اولویت‌بندی حرفه‌ها، و انتخاب غذاها و عادات خوردن در ارتباط است. یکی از یافته‌های جالب در مورد هیجان‌خواهی از تحقیقات مربوط به انتخاب همسر با توجه به همسانی در صفت هیجان‌خواهی، بدست آمده است. بطوری که بنظر می‌رسد افراد با کسانی وارد رابطه می‌شوند که در فعالیت‌ها، باورها و نگرش‌ها، انتخاب دوستان، تمایلات جنسی، بردباری در مقابل حوادث زندگی روزمره و غیره مشابه آن‌ها هستند [۴۸].

علاوه بر این، اعتقاد بر این است که جنبه‌های جنسی و غیر جنسی رابطه، مهارت‌های یکسانی را می‌طلبند. بنابراین، جای تعجب نیست که رضایت در هر دو حیطه، ارتباط تنگاتنگی با یکدیگر دارند. همچنین احساسات منفی نسبت به همسر که از تعارضات جنبه‌های غیرجنسی رابطه ریشه گرفته‌اند، ممکن است به وضعیت‌های جنسی نیز کشانده شوند [۴۹]. عملکرد جنسی در پیش‌بینی سازگاری

برای مشخص شدن اینکه از بین متغیرهای پیش‌بین وارد شده به مدل کدام‌یک در پیش‌بینی متغیر ملاک مؤثر هستند، از آزمون t استفاده شد. با توجه به جدول ۵، متغیر دانش جنسی با مقدار $t=17/3$ در سطح $p<0/001$ متغیر هیجان‌خواهی $t=10/7$ در سطح $p<0/001$ با رضایت زناشویی رابطه معنی‌داری دارند و در پیش‌بینی متغیر ملاک نقش دارند. همچنین ضرایب استاندارد شده برای متغیرهای پیش‌بین وارد شده به مدل به ترتیب ۰/۵۹، ۰/۳۶ است. این نتیجه‌گویای آن است که متغیر دانش جنسی بیشترین نقش را در پیش‌بینی متغیر ملاک دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به بررسی پیشینه‌ی پژوهشی تحقیق حاضر، مشخص شد که در تحقیقات پیشین نقش دانش جنسی و هیجان‌خواهی در پیش‌بینی رضایت زناشویی بطور جداگانه و همراه با دیگر متغیرها بررسی شده است و در حوزه‌ی استان یزد نیز تحقیقات مشابهی در این زمینه صورت نگرفته است. لذا پژوهشگر متمایل به بررسی نقش هر دو متغیر در میزان رضایت زناشویی افراد متأهل در محدوده‌ی جغرافیایی شهرستان اردکان شد. نتایج پژوهش نشان داد که هیجان‌خواهی و دانش جنسی می‌توانند رضایت زناشویی را در متأهلین شهرستان اردکان پیش‌بینی کنند. از بین این دو متغیر پیش‌بین، دانش جنسی بیشترین نقش را در تبیین رضایت زناشویی ایفا می‌کند. یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش سلطانی و همکاران [۲۶]؛ پارک، کانگ و پارک [۳۱]؛ شیخ‌الاسلامی، آذرنیوز و محمدی [۳۲]؛ ضیغمیان و همکاران [۳۳]؛ فتحی و همکاران [۳۴]؛ محمدی، عضوخوبان و گودرزی [۳۵]؛ مطهری، بهزادپور و سهرابی [۱۵]؛

از روابط زناشویی‌شان واقف باشند. لذا پیشنهاد می‌شود در زمینه مهارت‌های جنسی و اهمیت نقش دانش جنسی و هیجان‌خواهی در رضایت زناشویی، به افراد متأهل آموزش-هایی از طریق تهیه بروشورها و برگزاری همایش‌ها و کارگاه-ها، ارائه گردد و همچنین خانواده‌درمانگران، مشاوران ازدواج و کسانی که در رابطه با مشکلات زناشویی فعالیت دارند، با توجه به نتایج بدست آمده از این پژوهش برنامه‌های درمانی خود را به طور مناسب‌تر و مؤثرتری جهت‌دهی کنند.

از جمله محدودیت‌های این پژوهش استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس بود. لذا بهتر است، تعمیم نتایج آن با احتیاط همراه باشد. علاوه بر این، این پژوهش بر روی متأهلین شهرستان اردکان تا سن ۶۰ سال اجرا شد؛ لذا نتایج حاصل از آن قابل تعمیم به افراد بالای ۶۰ سال و سایر مناطق جغرافیایی نمی‌باشد.

سپاسگزاری

با تشکر از تمامی افرادی که به نوعی در اجرای این پژوهش همکاری داشته‌اند.

منابع

۱- سیف‌زاده، علی و قنبری برزبان، علی (۱۳۹۳). بررسی عوامل مؤثر بر نگرش دانشجویان دانشگاه پیام نور محلات در خصوص ازدواج. فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی جوانان، ۵ (۳)، صص ۱۱۴ - ۸۹.

2- Burpee, L.C., & Langer, E.J. (2005). Mindfulness and marital satisfaction. *Journal of Adult Development*, 12: pp. 43-51.

3- Jiang, H., Wang, L., Zhang, Q., Liu, D. X., Ding, J., Lei, Z., ... & Pan, F. (2015). Family functioning, marital satisfaction and social support in hemodialysis patients and their spouses. *Stress and Health*, 31(2): pp. 166-174.

۴- اولیا، نرگس؛ فاتحی‌زاده، مریم و بهرامی، فاطمه (۱۳۸۸). آموزش غنی‌سازی روابط زناشویی. تهران: انتشارات دانژه.

۵- قلی‌زاده، آزاده و اسماعیلیان اردستانی، زهره (۱۳۹۳). نقش مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی بر رضایت زناشویی دانشجویان متأهل. نشریه دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی، ۱۵ (۲)، صص ۴۶ - ۳۷.

۶- پورمیدانی، سمیه؛ نوری، ابوالقاسم و شفتی، سید عباس (۱۳۹۳). رابطه سبک زندگی با رضایت زناشویی. فصلنامه خانواده‌پژوهی، ۱۰ (۳)، صص ۳۴۴ - ۳۳۱.

زناشویی نقش دارد، از این رو، درمان اختلالات جنسی و افزایش اطلاعات صحیح در این خصوص به تداوم زندگی زناشویی می‌انجامد [۵۰]. از آنجا که مسائل جنسی و توانایی برقراری یک ارتباط جنسی مطلوب، یکی از اجزاء شخصیت و خودپنداره فرد محسوب می‌شود، زمانی که فرد در عملکرد جنسی با مشکل مواجه شود، خود را به عنوان شریک جنسی فاقد صلاحیت می‌بیند. از این رو با توجه به تأثیر دانش و آگاهی جنسی در بروز ناپهنجاری‌های جنسی، پژوهشگران متعددی در راستای درمان اختلالات جنسی از ارائه‌ی دانش و اطلاعات جنسی استفاده کرده‌اند [۴۴]. اگرچه تلاش‌های بسیار و منابع زیادی به منظور آموزش مسائل جنسی اختصاص داده شده است، اما به نظر می‌رسد آموزش خانواده در این حوزه نادیده گرفته شده است. با وجود این، افراد، امروزه به دلیل دسترسی آسان‌تر به اینترنت، می‌توانند اطلاعات جنسی بیشتری را دریافت کنند و در نتیجه دانش جنسی افراد رو به افزایش است [۵۱].

با توجه به اینکه یافته‌های پژوهشی نشان می‌دهد که حالات رفتاری هیجان‌خواهی در تمام زمینه‌های رفتار ریسک‌پذیر (رفتار جنسی، مصرف الکل و مواد، ورزش، عادت-های رانندگی، قمار)، نقش دارد [۴۸]. لذا از نظر محقق، هیجان‌خواهی در زمینه رفتار جنسی می‌تواند منجر به افزایش اطلاعات جنسی شود و از آنجایی که نقش دانش جنسی نیز در بهبود رضایت زناشویی ثابت شده است، می‌توان به نقش تعاملی هیجان‌خواهی و دانش جنسی بر رضایت زناشویی پی برد. بدین نحو که دانش جنسی بسنده و میزان هیجان‌خواهی افراد متأهل، هر کدام به نوعی باعث بهبود رضایت زناشویی آن‌ها می‌گردد.

به طور کلی، نتایج حاصل از این پژوهش به این استنباط می‌انجامد که هیجان‌خواهی بالا در افراد متأهل منجر به توجه به فعالیت‌های هیجانی بیشتر در ابعاد مختلف زندگی، از جمله در زمینه‌ی مسائل جنسی می‌گردد که این امر به رضایت خاطر بیشتر خود و همسران‌شان از زندگی عاطفی و هیجانی‌شان می‌انجامد. از آنجایی که جایگاه دانش جنسی افراد، در برقراری روابط جنسی سالم، اثبات شده است، این طور به نظر می‌رسد که سواد جنسی نابسندیده باعث بروز افکار و باورهای نادرست جنسی در افراد می‌گردد، که این افکار نادرست می‌تواند به احساسات ناخوشایند جنسی و انتظارات نامتعارفی از روابط جنسی سالم بیانجامد که این امر خود نارضایتی زناشویی را در پی خواهد داشت. بنابراین شایسته است که افراد در هنگام تصمیم‌گیری برای ازدواج به اهمیت همسانی خود با شریک زندگی‌شان در زمینه‌ی میزان هیجان-خواهی و همچنین به تأثیر نقش دانش جنسی در رضامندی

- ۱۹- پورافکاری، نصرت‌الله (۱۳۸۲). فرهنگ جامع روانشناسی- روانپزشکی حاوی بیش از ۲۰۰۰ واژه و اصطلاح. تهران: فرهنگ معاصر.
- ۲۰- نادری، فرح؛ حیدری، علیرضا و حسین‌زاده مالکی، زینب (۱۳۸۸). رابطه بین دانش و نگرش جنسی، مؤلفه‌های عشق و رضایت زناشویی با همسرآزاری در کارکنان متأهل ادارات دولتی در شهر اهواز. نشریه زن و فرهنگ، ۱ (۳)، صص ۴۵-۲۸.
- ۲۱- کجیاف، محمد باقر (۱۳۸۵). روان‌شناسی رفتار جنسی؛ نظریه‌ها و دیدگاه‌ها. تهران: نشر روان.
- ۲۲- اوحدی، بهنام (۱۳۸۶). تمایلات و رفتارهای جنسی طبیعی و غیرطبیعی انسان. تهران: نشر صادق هدایت.
- 23- Yap, L., Butler, T., Richters, J., Kirkwood, K., Grant, L., Saxby, M. Roop F & Donovan, B. (2007). Do condoms cause rape and mayhem? The long-term effects of condoms in New South Wales' prisons. Sexually transmitted infections, 83(3): pp. 219-222.
- ۲۴- نوحی، سیما؛ آذر، ماهیار؛ شفیع‌کنندجانی، علیرضا و تاجیک، علی (۱۳۸۶). آگاهی و نگرش زوج‌های مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره ازدواج در مورد روابط جنسی صحیح. مجله دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی تهران (حیات)، ۱۳(۳)، صص ۸۳-۷۷.
- 25- Ramezanzadeh F, Aghssa MM, Jafarabadi M, Zayeri F. (2006). Alterations of sexual desire and satisfaction in male partners of infertile couples. Fertil Steril. Jan; 85(1): pp. 139-43.
- 26- Soltani, F., Azizi, R., Sourinegad, H., Shayan, A., Mohammadi, Y., & Khodakarami, B. (2017). Sexual knowledge and attitude as predictors of female sexual satisfaction. Biomedical Research and Therapy, 4(12): pp. 1874-1884.
- 27- De Graaf, H., Vanwesenbeeck, I., & Meijer, S. (2015). Educational differences in adolescents' sexual health: A pervasive phenomenon in a national Dutch sample. The Journal of Sex Research, 52(7): pp. 747-757.
- 28- Synovitz, L., Herbert, E., Kelley, R. M., & Carlson, G. (2002). Sexual knowledge of college students in a southern state: Relationship to sexuality education. American Journal of Health Studies, 17(4): PP. 163.
- 29- Timm, T. M., & Keiley, M. K. (2011). The effects of differentiation of self, adult attachment, and sexual communication on sexual and marital satisfaction: A path analysis. Journal of Sex & Gender Studies, 1(1): pp. 1-12.
- ۷- محمدی، محمد؛ سلیمی، آرمان؛ زهراکار، کیانوش؛ داورنیا، رضا و شاکرمی، محمد (۱۳۹۵). بررسی کارآیی برنامه غنی‌سازی ارتباط برکاهش فرسودگی زناشویی زوج‌ها. نشریه روان‌پرستاری، ۴ (۳)، صص ۱۶-۸.
- ۸- گلاسرو، ویلیام و گلاسرو، کارلین (۱۳۸۹). ازدواج بدن شکست؛ بهم رسیدن و با هم ماندن، ترجمه سمیه خوش‌نیت و هادی برازنده. مشهد: انتشارات محقق.
- ۹- اسحاقی، محمد؛ محبی، سیده فاطمه؛ پروین، ستار و محمدی، فریبرز (۱۳۹۱). سنجش عوامل اجتماعی مؤثر بر درخواست طلاق زنان در شهر تهران. نشریه زن در توسعه و سیاست، ۱۰ (۳)، صص ۱۲۴-۹۷.
- ۱۰- آزادیان، عذرا و فتحی، سروش (۱۳۹۵). بررسی همسان‌همسری در بین زوجین تهرانی و تأثیر آن بر رضامندی از زندگی زناشویی. نشریه زن و جامعه، ۷ (۳)، صص ۱۰۴-۸۵.
- ۱۱- شولتز، دوان پی و شولتز، سیدنی الن (۱۳۹۳). نظریه‌های شخصیت، ترجمه یحیی سیدمحمدی. تهران: نشر ویرایش.
- 12- Zuckerman, M. (1994). Behavioral expressions and biosocial bases of sensation seeking. New York: Cambridge University Press.
- ۱۳- محی‌الدین بناب، مهدی (۱۳۸۳). روانشناسی انگیزش و هیجان. تهران: نشر دانا.
- ۱۴- کجیاف، محمد باقر؛ طاهر نشاط‌دوست، حمید و خالوئی، قاسم (۱۳۸۴). بررسی رابطه بین هیجان‌خواهی و میزان رضایت زناشویی. نشریه روانشناسی بالینی و شخصیت (دانشور سابق)، ۱ (۱۰)، صص ۷۸-۶۹.
- ۱۵- مطهری، زهراسادات؛ بهزادپور، سمانه و سهرابی، فرامرز (۱۳۹۲). تبیین سطح تعارض زناشویی بر اساس هیجان‌خواهی و تاب‌آوری در زوجین. نشریه زن و مطالعات خانواده، ۵ (۲)، صص ۱۲۲-۱۰۵.
- 16- Bayrami, M., Heshmati, R., & Karami, R. (2011). Anxiety: Trait/State, Sensation Seeking and Marital Satisfaction in Married Women. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 30: pp. 765-770.
- 17- Stegman, S. (2010). The relation between sensation seeking and life satisfaction. Masters Theses, Fort Hays State University. 182.
- 18- Donaldson, S. (1989). Similarity in sensation-seeking, sexual satisfaction and contentment in relationship in heterosexual couples. Psychological Reports, 64 (2): pp. 405-406.

- ۳۹- آسوده، محمدحسین (۱۳۸۹). فاکتورهای ازدواج موفق از دیدگاه زوجین خوشبخت. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، گروه مشاوره خانواده، دانشگاه تهران.
- ۴۰- سلطانی، مه‌ری؛ فولادوند، خدیجه و فتحی آشتیانی، علی (۱۳۸۸). رابطه هویت و هیجان‌خواهی با اعتیاد اینترنتی. مجله علوم رفتاری، ۴ (۳)، صص ۱۹۷ - ۱۹۱.
- ۴۱- محوی شیرازی، مجید (۱۳۸۷). بررسی اعتبار، پایایی، و هنجاریابی مقیاس هیجان‌خواهی زاگرم‌ن با تغییرات بسته به فرهنگ. دوماهنامه علمی- پژوهشی دانشگاه شاهد، ۱۵ (۱)، صص ۴۹ - ۳۵.
- ۴۲- کرمانی مامازندی، زهرا و دانش، عصمت (۱۳۹۰). تأثیر نگرش مذهبی و هیجان‌خواهی بر سازگاری زناشویی دبیران متأهل شهرستان پاکدشت. فصلنامه مطالعات روانشناختی، ۷ (۲)، صص ۱۵۴ - ۱۲۹.
- ۴۳- رحیمی، الهام (۱۳۸۸). بررسی تأثیر آموزش شناختی رفتاری بر دانش، نگرش و اعتماد به نفس جنسی زنان شیراز. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی. واحد مرودشت.
- ۴۴- عشقی، روناک؛ بهرامی، فاطمه و فاتحی‌زاده، مریم‌السادات (۱۳۸۶). بررسی اثربخشی مشاوره رفتاری - شناختی جنسی زوجین بر بهبود اعتماد به نفس جنسی، بی‌پرده‌گویی جنسی و دانش جنسی زنان سرد مزاج شهر اصفهان. نشریه پژوهش‌های مشاوره (تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره)، ۶ (۳)، صص ۹۶ - ۸۳.
- ۴۵- معتمدین، مختار (۱۳۸۳). تأثیر آموزش راهبردهای مقابله با باورهای غیرمنطقی بر اساس رویکرد شناختی بر این باورها و رضایت زناشویی زوجین مراجعه‌کننده به مرکز مشاوره خانواده بهزیستی اهواز. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته مشاور خانواده، دانشگاه شهید چمران اهواز.
- 46- Bradbury, T.N., Fincham, F.D., & Beach, S.R. (2000). Research on the Nature and Determinants of Marital Satisfaction: A Decade in Review. *Journal of Marriage and the Family*, 62: pp. 964-980.
- ۴۷- آفرینش، سیدحسین و نجات، حمید (۱۳۹۳). رابطه سبک‌های عشق‌ورزی، هیجان‌خواهی و رضایت جنسی با رضایت زناشویی. دومین همایش ملی پژوهش و درمان در روانشناسی بالینی، تربت جام، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تربت جام، صص ۱-۱۲.
- 48- Bratko, D., & Butkovic, A. (2003). Family study of sensation seeking. *Personality and Individual Differences*, 35(7): pp. 1559-1570.
- Marital Therapy, 37(3): pp. 206-223.
- 30- Meston, C. M., & Ahrold, T. (2010). Ethnic, gender, and acculturation influences on sexual behaviors. *Archives of Sexual Behavior*, 39(1): PP. 179-189.
- 31- Park, H., Kang, S. J., & Park, S. (2016). Sexual Knowledge, Sexual Attitude, and Life Satisfaction among Korean Older Adults: Implications for Educational Programs. *Sexuality and Disability*, 34(4): pp. 455-468.
- ۳۲- شیخ‌الاسلامی، علی؛ آذرنیور، سیده سارا و محمدی، نسیم (۱۳۹۴). پیش‌بینی کیفیت زندگی زنان متأهل بر اساس دانش و نگرش جنسی صفات شخصیت. نشریه‌ی سلامت و مراقبت، ۱۷ (۳)، صص ۲۶۹ - ۲۶۰.
- ۳۳- ضیغمیان، سید محمد؛ کاکابرایی، کیوان؛ نیکو، معصومه و رضوانی، محمود (۱۳۹۴). رابطه‌ی بین گرایش جنسی، آگاهی جنسی و نگرش مذهبی با رضایت زناشویی و رضایت زندگی زوج‌های روانشناس و افراد عادی. کنفرانس ملی پژوهش‌های کاربردی در علوم تربیتی و روانشناسی و آسیب‌های اجتماعی ایران، تهران، انجمن توسعه و ترویج علوم و فنون بنیادین و مرکز مطالعات و تحقیقات، صص ۱۲-۱.
- ۳۴- فتاحی، نبی؛ نودری، شیرین؛ صارمی نژاد، محمد و قوی‌دل، امیر (۱۳۹۴). پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس دانش جنسی و سبک‌های دلبستگی. کنفرانس بین‌المللی پژوهش در علوم رفتاری و اجتماعی. ترکیه- استانبول، مؤسسه مدیران ایده‌پرداز پایتخت ایلپا.
- ۳۵- محمدی، شهناز؛ عوض‌خوبان، مهرناز و گودرزی، فریبا (۱۳۹۳). بررسی اثربخشی آموزش مهارت‌های جنسی بر افزایش رضایت زناشویی زنان. پژوهش‌های مشاوره، ۱۳ (۵۰)، صص ۱۳۹ - ۱۶۴.
- 36- Sung, S. C., & Lin, Y. C. (2013). Effectiveness of the sexual healthcare education in nursing students' knowledge, attitude, and self-efficacy on sexual healthcare. *Nurse education today*, 33(5): pp. 498-503.
- 37- Khanjani Veshki, S., Botlani, S., Shahsiah, M., & Sharifi, E. (2012). The effect of sex education on marital quality improvement in couples of Qom. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, 4(7), 134-47.
- 38- Fowers, B. J., & Olson, D. H. (1989). ENRICH Marital Inventory: A discriminant validity and cross-validation assessment. *Journal of marital and family therapy*, 15 (1): pp. 65-79.

۴۹- نورانی‌پور، رحمت‌الله؛ بشارت، محمدعلی و یوسفی، اسکندر (۱۳۸۶). بررسی رابطه دانش و نگرش جنسی با رضایت زناشویی در زوجین ساکن در مجتمع پژوهشگران جوان دانشگاه شهید بهشتی. تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره، ۶ (۳)، صص ۲۷-۳۹.

۵۰- دهکردی، علی‌اکبر؛ حیدری‌نسب، لیلا و کیقبادی، شیرین (۱۳۹۱). رابطه عملکرد جنسی با سازگاری زناشویی در زنان متأهل. نشریه روانشناسی بالینی و شخصیت (دانشور رفتار سابق)، ۸ (۲)، صص ۸۷-۹۸.

51- Chao, J., Lin, Y., Ma, M., Ku, Y., Tsai, C., & Shi, M. (2010). Sexual knowledge, attitudes and activity of men conscripted into the military. *BMC public health*, 10 (1): pp.577.